

מבשר טוב

ס"ג

פרשת תצוה

תשס"ח

לוגאנו

מאמר ואתה תצוה

א

הקדמת הקושיות בענייניו של משה במצות השמן, השייכת לכאורה לאהרן שהוא המדליק המנורה

ואתה תצוה את בני ישראל, ויקחו אליך שמן זית זך, כתית למאור, להעלות נר תמיד. באוהל מועד מחוץ לפרוכת אשר על העדות יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בוקר לפני ה', חוקת עולם לדורתם מאת בני ישראל.

ראשית, צריך לדעת שינוי לשון הכתוב כאן: "ואתה תצוה", ולמה לא אמר כבכל מקום, וידבר ה' אל משה לאמר צו את בני ישראל, או דבר אל בני ישראל לאמר. ושינה לפתוח בלשון "ואתה תצוה", וצריך ביאור. [עי בעל הטורים].

תו הקשו באור החיים הק' וכלי יקר ועוד מפרשים, בתיבת "ואתה", שכולה מייצגת. שמכיון שעמו היה מדבר, אינו צריך להקדים ולומר אליו "ואתה" תצוה, כי אם "צו את בני ישראל".

ועוד יש להתבונן במאמר "ויקחו אליך", מדוע נאמרה הלקיחה לגבי משה, הרי זו הפרשה של שמן הזית הכנה היא לכאורה להדלקתה של מנורה, והרי אהרן הוא המדליק ומטיב את הנרות, כאשר מסיים הפסוק להדיא "יערוך אותו אהרן ובניו", ואם כן לכאורה היה ראוי להביא השמן אל אהרן ולא אל משה.

ב

ביאור ענין "גנזו לצדיקים לעתיד לבוא"

ואשר ייראה בעזה", הנה באור שבעת ימי בראשית נאמר (בראשית א, ג-ד): "ויאמר אלקים יהי אור, ויהי אור. וירא אלקים את האור כי טוב, ויבדל אלקים בין האור ובין החשך". ופירש רש"י: "ראהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים, והבדילו לצדיקים לעתיד לבא", ע"כ.

מקור דברי רש"י הללו בגמרא בחגיגה (יב.), ושם איתא בזה הלשון: "אור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון, אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו. כיון שנסתכל הקדוש ברוך הוא בדור המבול ובדור הפלגה, וראה שמעשיהם מקולקלים, עמד וגנזו מהן. שנאמר (איוב לח, טו) 'זימנע מרשעים אורם'. ולמי גנזו, לצדיקים לעתיד לבא, שנאמר 'וירא אלהים את האור כי טוב'. ואין טוב אלא צדיק, שנאמר (ישעיה ג, י) 'אמרו צדיק כי טוב'. כיון שראה אור שגנזו לצדיקים שמח, שנאמר (משלי יג, ט) 'אור צדיקים ישמח', ע"כ.

לשון "גניזה" רומז שהאוצר קיים ומוכן אלא שהוא גנוז וצריך להמשיכו

וענין "גנוז לצדיקים לעתיד לבוא", מבאר בסה"ק נועם אלימלך ז"ע (ריש פרשת ראה), שענין "גניזה" בא ללמד שהוא עומד מוכן בסתר גניזתו, ויש אפשרות למשוך מזו הגניזה.

כי על כך מרמז לשון "גנוז", ולא העלימו או נטלו, רק "גנוז" שיהיה מוסתר מעיני הרשעים שלא ישתמשו בו, אבל לצדיקים הוא מונח מוכן גנוז ועומד, שיוכלו להמשיך ממנו.

ולשון "לצדיקים לעתיד לבוא", מפרש הנועם אלימלך, שאין הכוונה לזמן של "לעתיד לבוא" בימות המשיח. אלא לצדיקים העתידים לבוא במשך כל הדורות, שיכולים למשוך מגניזה זו.

וזה לשון קדשו הזך שם (ד"ה ראה אנכי וכו' בתוה"ד): "באמת איתא, באור של ז' ימי בראשית, ראה שאין כדאי כו' וגנוז לצדיקים לעתיד לבא. דאנו אומרים 'יוצר אור ובורא חושך', והיה לו לומר יצר אור כו' לשון עבר, ולא לשון הווה. – אלא האמת הוא, שהשם יתברך ברוב רחמיו יוצר אור תמיד, דהיינו הצדיק ההולך בדרכי השם באמת ובתמים, אליו נראה ונגלה אור הגנוז. ובכל יום יום שהצדיק הולך במדרגה יותר, נתגלה לו האור יותר. וזהו 'ראה שאין כדאי כו' וגנוז לצדיקים לעתיד לבא', רוצה לומר, שהצדיקים עתידים להיות לבא אל האור הזה הגנוז שנתגלה אליהם. וזהו 'לעושה אורים גדולים' (תהלים קלו, ז) גם כן לשון הווה", עכ"ל"ק.

נמצא, זו הגניזה שגנוז הקב"ה את האור, לא היתה להעלמה גמורה. כי אם במקום שהיה בתחילה זה האור מוכן ומזומן לפני כל אדם בנקל, הצניעו בגניזה: כדי שמעתה יצטרכו להמשיכו ולהעלותו מבית גניזתו. – והצדיקים שבכל הדורות, "עתידים להיות לבוא אל האור הזה הגנוז שנתגלה אליהם".

עוד אוצרות ה"גנוזים" שאפשר למושכם לגלותם ולהעלותם

כיוצא בדבר מצינו עוד אוצרות גנוזים, שגנוזם השי"ת בבית גניזתו. וכענין שאמרו כלפי מתנת השבת קודש (ביצה טז): "אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: משה, מתנה טובה יש לי בבית גנוזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיע אותם", ע"כ.

היינו, לך והדיעם כיצד ימשכו זו המתנה טובה, ויעלוה מבית גנוזי לתת השבת וקדושתה לישראל. – ומבואר בספה"ק, שיחד עם גילוי קדושת שבת לישראל מבית גנוזי המלך, אפשר לזכות בשבת גם לאור הגנוז. שבהיותנו מגלים בית הגנוזים לקבל השפעת השבת, אפשר גם לגלות בה גנוזים נוספים כדוגמת אור הגנוז ודוק.

ועוד מצינו גנוזות בגמרא חגיגה (יב): "ערבות – שבו צדק, משפט וצדקה, גנוזי חיים, וגנוזי שלום, וגנוזי ברכה וכו', וטל שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיות בו מתים". וכן מבואר בחז"ל ומדרשים שגנוז השי"ת הרבה אוצרות, ובשמות רבה (מה, ו): "הראה לו הקב"ה [למשה], את כל האוצרות של מתן שכר שהן מתוקנין לצדיקים וכו'".

ומתורתו של הנועם אלימלך אנו למדין, שזו הגניזה ניתנת להמשיכה לצדיקים העתידים לבוא במשך הדורות.

ומפורש הדבר בזוה"ק (ח"ב דף קמח ע"ב): "כתיב (בראשית א, ג) 'ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור', אמר רבי יוסי, שהוא אור אתגניז, ואיהו אזדמן לגבי צדיקא לעלמא דאתי, כמה דאוקמוה, דכתיב (תהלים צז, יא) 'אור זרוע לצדיק', לצדיק ודאי סתם, והוא אור לא שימש בעלמא בר יומא קדמאה, ולבתר אתגניז ולא שימש יתיר. רבי יהודה אומר, אלמלי איתגניז מכל וכל, לא קאים עלמא אפילו רגעא חדא, אלא אתגניז ואזדרע, כהאי זרעא דעביד תולדין וזרעין ואיבין, ומניה אתקיים עלמא. ולית לך יומא דלא נפיק מניה בעלמא, ומקיים כלא, דביה זן קודשא בריך הוא עלמא", עכ"ל"ק.

ג

במנורה זורח ומאיר האור הגנוז – וזה על ידי האחדות שבישראל

וכתבו בספרים הקדושים, שבאור המנורה הטהורה היה מאיר "אור הגנוז", שבהעלות אהרן את הנרות היה מושך מאותו אור ומעלהו מגניזתו, להאיר ולהזריח אורו בלב כל ישראל. שכל אותם דברים והאורות הגנוזים וטמירין

בגניזתם, אי אפשר למושכם ולהעלותם כי אם בכח מיוחד, ובכח הדלקת המנורה היה אפשר להמשיך מאור הגנוז. ותכלית המצוה: "להעלות נר תמיד – נר אלקים נשמת אדם" (משלי כ, כז), לצחצח ולזכך נשמתם של ישראל באור מופלא רום מעלה.

וכן יש דרכים נוספים להעלות ולמשוך מאור הגנוז, כמו שנתבאר על ידי השבת קודש, שמאיר בה אור הגנוז. ועל ידי הצדיקים שממשיכים מאור זה תמיד בכל יום, כמו שכתב הנועם אלימלך הנ"ל. (עיי' דגל מחנה אפרים פרשת דין ד"ה עוד).

חידוש הארון עדות, שאין שכינה שורה במקדש כי אם מתוך חיבור ואחדות ישראל

וכתב דו"ז זצלה"ה בארון עדות (ריש פרשא דידן) וזל"ק: "ואתה תצוה את בני ישראל. לשון צוותא וחיבור. כי ידוע שזה היה כל תכלית המשכן, שישרה הקב"ה שכינתו בתוכו, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. וזה אי אפשר רק כשיהיה שלום ואהבה בישראל, כי בעת מחלוקת השכינה מסתלקת ח"ו וכו".

"ומטעם זה היו אדני המשכן במספר צ"ו דוקא, כי צו' גם כן לשון צותא, והאדנים היו יסוד כל הבנין, לרמז שהצותא והחיבור זהו כל יסוד המשכן".

"ולכן אחר שכבר הודיע ה' למשה כל מעשה המשכן וכליו, אמר לו 'ואתה תצוה' את בני ישראל, שעיקר הכל הוא שתחבר את ישראל באהבה וריעות שיהיה שלום ביניהם, ובזה יושלם תכלית המשכן, והבן".

"ועם זה יובן סמיכות הפרשיות: 'וכל יתדות החצר נחושת – ואתה תצוה', כי כבר אמרנו בפרשה הקודמת [עי' להלן] שיתדת המשכן רמזו לאחדות ישראל, כיתד המחבר שני דברים זה לזה. ולכן 'יתדת' בגימטריא 'ואהבת לרעך כמוך', וכן 'יתד' בגימטריא 'ואהבת', רומז גם כן לואהבת לרעך כמוך. ומטעם זה דרשו במדרש ממנו יתד זה אהרן הכהן, כי אהרן היה אוהב שלום ורודף שלום עי"ש בדברינו".

"וזה שנשמך לו 'ואתה תצוה', כלומר, דבר זה של 'יתדת', מוטל עליך משה, שאתה תחבר את ישראל ותכניס בהם המידה של ואהבת לרעך כמוך. – וכן צריך כל צדיק הדור להכניס מדה זו בלב ישראל, ועל ידי זה יוכל להשפיע להם כרצונו. כי כשיש ח"ו פירוד לבבות בישראל, גורמין קלקול גם לצדיק הדור ומתישין כוחו ח"ו. ולהיפך כששלום ביניהם מוסיפין בו כח ועצמה ונקל לו להשפיע, כי בשלום מעוררין השפעה העליונה וכו".

"וזה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה, 'ואתה תצוה את בני ישראל', כאשר תחברם בשלום וריעות, אז ייקחו אליך שמן זית, יתנו לך כח להמשיך הארת שפע מלמעלה. על דרך ושמן הטוב תריק על שבעה קני המנורה להשפיע טובך לביריותך אמן כן יהי רצון", עכל"ק.

האחדות שבישראל בכוחה למשוך השפעה מהאוצרות הגנוזים למעלה

המורם מדברי קדשו, שלהמשכת קדושת המשכן והשראת השכינה שבמשכן, לא היה שייך כי אם על ידי אחדות ישראל ואהבת ישראל. שזה נותן כח ההמשכה, כי בשלום מעוררים כח ההשפעה העליונה.

ולכך נאמר "ואתה תצוה", שהוא לשון חיבור ואחדות, "צוותא חדא". דהיינו, חיוב מיוחד להקמת והארת המשכן, התלוי באחדות בני ישראל, וצוותא של בני ישראל המאוחדים באהבה וריעות.

וכדוגמא שמצינו במתן תורה, שעל ידי האחדות המשיכו כח המתן תורה. כד"א (שמות יט, ב) "ויחן שם ישראל נגד ההר", ופירש רש"י: "כאיש אחד בלב אחד". שזה היה התנאי וההכנה להמשכת מעמד נתינת התורה לישראל.

וכן ידועים דברי הרה"ק מוהרמ"ל סאסובער זצלה"ה, הביאו כ"ק אאמו"ר זצלה"ה בספה"ט חלקת יהושע (מאמר שישי דף קעא) וזל"ק: "כמ"ש הרבי ר' משה לייב מסאסוב זצלה"ה (חדושי הרמ"ל ס"ק קיג), שעל ידי אחדות נותן כל אחד יד לחבירו, ונעשה יד גדולה ומגיע עד לשמים ומקבלים שפע" עכל"ק.

כיוצא בדבר הוא לענין המשכת האור הגנוז שמעלה המנורה הטהורה, שאינו נמשך לעולם כי אם על ידי האחדות והשלום שבין ישראל, שעל ידי אהבת ישראל מתגלה כל הגנוז.

והיינו, שעל ידי שנעשה יד אחת גדולה עד לשמים, יכולים לקחת משם מה שרוצים, מכיון שמגיעה היד עד לשמים, ולוקחים כל אחד באחדות ואהבת ישראל שפע רוחני גדול, ויכולים להפעיל ולהשפיע ברוחניות וגשמיות בלא שיעור וגבול. וגם לקחת מן האור הגנוז שנגזז ולהאיר בו. – שמכיון שמגיעה היד אריכתא עד לשמים, בודאי כמו כן יכולה להגיע זו היד עד כסא הכבוד, ולגנוז השי"ת, ולמשוך משם את האור הגנוז, ושאר אוצרות "הגנוזים", וצריך להיות במדרגה ראויה לזכות בהם. אבל זו הידא אריכתא של אחדות בני ישראל מגיעה לכל מקום טוב לבני ישראל ודו"ק.

אך כמובן צריך לכל השפעה, חוץ מעצם השפע היורד מן השמים, גם את הכלים לקבל ההשפעה. – ועל ידי המנורה יכלו בני ישראל להאיר אותה שתאיר באור הגנוז.

גודל הרעה הבאה בהעדר האחדות כשיש מחלוקת בישראל רח"ל

ומכלל הן אתה שומע לאו, שכל הצרות והייסורים והעגמת נפש, שבני ישראל עוברים בגלות המר, הוא מחמת פירוד הלבבות והמחלוקת. ואפילו חורבן בית המקדש מבואר בגמרא יומא (ט:), שזה גורם בענינים הללו יותר מג' עבירות החמורות. כדאיתא התם: "מקדש ראשון מפני מה חרב, מפני שלשה דברים שהיו בו עבודה זרה, וגלוי עריות, ושפיכות דמים. אבל מקדש שני, שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב, מפני שהיתה בו שנאת חנם. – ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות עבודה זרה, גלוי עריות, ושפיכות דמים", ע"כ.

וכן מוכח מדברי התוס' בשבת (י:), גבי הא דאמרינן: "לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו - נתקנאו בו אחיו, ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים". וכתבו התוספות: "ואע"ג דבלאו הכי נגזר דכתיב (בראשית טו) ועבדום וענו אותם. שמא לא היה נגזר עליהם עינוי כל כך אלא ע"י זה, שהרי ארבע מאות שנה התחילו קודם שנולד יצחק ל' שנים", ע"כ.

הרי, שהעינוי "כל כך" שהיו אבותינו מתענים במצרים בעבודת פרך וכו', כל אלו העינויים והייסורים באו לתקן חטא מחלוקת השבטים עם יוסף.

וכמאמרו הנוקב של הרה"ק מוהרר"ש מניקלשבורג זצלה"ה, בפסוק (דברים יז, ח): "כי יפלא ממך דבר למשפט [שלא תדע מדוע], בין דם לדם [בין דם ישראל שנשפך כמים לדם גויים] בין דין לדין [ששולטים הדינים בישראל ולא בגויים] ובין נגע לנגע, [- תדע סיבת כל זה הדם הדין והנגע באים מחמת -] דברי ריבות בשעריך" עכתוד"ק.

הרי יסוד הדברים, שהאחדות מביאה לישראל כל טוב ברו"ג, ולהיפך במחלוקת ושנאה גורמים לייסורים ולחורבנות רחמנא ליצלן.

בכח האחדות לגלות כל סתום ונעלם

ועתה נבוא לביאור הענין, כיצד נמשכת ההשפעה בכח האחדות, שנראה על פי המבואר שישנם הרבה השפעות גנוזות ונצורות, ובאמת מוכן להם לישראל כל צרכיהם וטובתם משלם, אלא שהוא גנוז ונחבא. ובכח האחדות שמגלים ישראל לבם ואהבתם זה לזה, נפתחים בזה האוצרות הגנוזות, ונודע כל כמוס.

שהשלום והאהבה הוא עצה וסגולה נפלאה, לפתוח כל השערים ובית הגנוזים. – ולא שבכוח האחדות והאהבה צריכים ליצור השפעה מחודשת שלא היתה בעולם, כי בזה אין מובן איך נעשה יש מאין מחמת האהבה, שאם לא היתה זו ההשפעה קיימת וראויה לישראל, מה תועיל אהבתם ושלומם, לחדש על ידה השפעה שאינה מגיעה להם. – אך בהאמור ניחא, שבאמת אין כאן אלא גילוי הגנוזות הנסתרות, וכל ההשפעה כבר קיימת להם לישראל באוצרות גניזותיהם, ומוסתרת בחביון ליבם. ורק צריכים חכמה מיוחדת וכח מיוחד להמשיכו לאותו שפע מגנוזותיו ומפנימיות לבו, כגון על ידי צדיק הדור וכיוצא. אבל כאשר באים ישראל באחדות, במילא נפתח סגור ליבם, ונתגלו עבורם כל אותם גנוזות, וזוכין לכל ההשפעה.

צריך ביאור בדברי הארון עדות, למה נצטוו משה לחבר את בני ישראל ולא אהרן

אולם, אכתי צריך ביאור בדברי קדשו של הארון עדות, שמכיון שפירש שאהרן הוא עיקר היתד של "ואהבת לרעך כמוך", כי הוא היה האוהב שלום ורודף שלום. – למה נסמך לו "ואתה תצוה", שיהיה דבר זה של חיבור ישראל בצוותא יחדיו מוטל על משה ולא על אהרן. הלא בהיות אהרן אוהב שלום ורודף שלום, היה צריך להיות זו האהבה והחיבור של בית ישראל יחדיו נכנס בהם על ידי מידתו של אהרן יותר ממידתו של משה לכאורה, שהרי אהרן הוא המדליק ומעלה האור הגנוז בלב ישראל וצ"ע.

שזאת ידוע בכוחו של אהרן בהדלקת המנורה, העלה והאיר אור הגנוז בלבבות ישראל. כאשר הבאנו מהנועם אלימלך שיש כח לצדיקים למשוך מאותו אור הגנוז בכל דור, והוא גנוז בגנזי השי"ת, כמו בשבת קודש שהיא מתנה טובה "מבית גנזי", שגנוז בה אור הגנוז. – וכן בבני ישראל עצמם גנוזים כוחות מופלאים, כמו שכתב זקה"ק בתולדות אדם (פרשת עקב) שרק השי"ת ומלך המשיח מכירים עומק מעלת איש ישראל וערכו. ולעתיד לבוא יתגלו גנוזות של בית ישראל ויאירו באור יקרות של אור הגנוז בהם. – וכמו כן על ידי הדלקת המנורה המשיך אהרן הכהן אותו אור הגנוז לישראל. ואם כן צ"ע למה נצרך משה לחברם בצוותא חדא להכין זה האור הגנוז שיתגלה על ידי אהרן, ולא יעשה אהרן עצמו זו העבודה של חיבור בני ישראל.

ד

יסוד מידת הענוה והשפלות, היא אבן הפינה לבנין אחדות ישראל

ברם דברי קדשו יתבארו בהשלמת דברי קדשו בפרשת תרומה, שם כתב בהאי לישנא קדישא (קמו:): "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ענין המשכן הי' לאחד את ישראל במקום אחד, כי המשכן היה מרכז שבו התאחדו לבות כל ישראל בשלום אהבה ורעות, כמאמר הכתוב (שיר השירים ג, י) 'תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים'. ומחמת זה היה שם השראת השכינה, כי במקום שלום שכינתא שריא כידוע".

"זה מרומז במעשה הכרובים: 'ופניהם איש אל אחיו וגו', ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים'. לרמז שעיקר השראת השכינה שבין שני הכרובים רק על ידי שיהיה שלום בישראל, ויהיו פניהם איש אל אחיו וכו'". [כמו שכתב בזה גם זקני הק' בדברי בינה שלהי פרשת תרומה (קצח). ד"ה ופניהם איש אל אחיו, "שכאשר יהיה ביניהם אהבה ואחוה כל אחד עם חבירו כו', ופניהם איש אל אחיו על ידי זה זוכה להיות בבחינת התקשרות והתחברות אנפי רברבי עם אנפי זוטרי באחדות אחד" עכל"ק].

"והנה עיקר השלום נמשך משפלות וענוה שלא יתגאו אחד על חברו, וממילא יהיה שלום ביניהם. ולכן 'משכן' גימטריא 'שפל', לרמז שתכלית המשכן יכול להיות רק על ידי מידת השפלות".

"ולכן גם עתה שאין משכן לישראל, אם מתנהגים בשפלות וענוה ויש שלום ביניהם, יכול להיות השראת השכינה יותר מבזמן המשכן והמקדש וכו'", עכל"ק של הארון עדות עי"ש עוד במתק דברי קדשו.

היוצא מדברי קדשו, שכדי להגיע למעלה הנשגבה של אחדות, צריך תחילה את היסודות והשורשים של אחדות, שהם הענוה והשפלות, ובלעדיהם לא שייך כלל אחדות ואהבת ישראל, באם ח"ו כל אחד מתגאה על חבריו ואכמ"ל בזה עוד, והארכנו בזה במאמר השפלות עי"ש.

השראת השכינה בגלות המר יותר בנקל מדורות עליונים קדומים

וכמו שאמרו ביומא (נז.): "תא חזי מה כתיב בהו (ויקרא טז, טז) 'השוכן אתם בתוך טומאתם', אפילו בזמן שהן טמאין שכינה שרויה ביניהן". – והיינו, כי לעומת זה, כמו שנעשה חורבן גדול בבני העליה בעת החורבן וגלות בני ישראל, כן נעשה כמו כן פיוס גדול מצד שני.

כמו שאמר המגיד מדובנא זצללה"ה, על מ"ש (בראשית ט, כ) "ויחל נח איש אדמה ויטע כרם", ומבואר בחז"ל ובתרגום יונתן שם, שבו ביום נטע, בו ביום צמחו, ובו ביום הבשילו הענבים, ובו ביום סחטם, ובו ביום נעשה היין יין ישן נושן. – ולמה נצרך לזה הנס, אלא שאחר מכת המבול היה פיוס גדול בעולם, ונעשה הכל בברכה מרובה.

וכמו כן בעת הגלות אחר החורבן, כמו מכת החורבן והייסורים הגדולים, יש אחריה פיוס ושפע גדול. [כענין פיוס השפע שבדורנו, אחר מכת השואה הנוראה].

ובזה יש כח מיוחד, להתחבר להשי"ת בגלות המר יותר בנקל מדורות קודמים. וכמאמר החידושי הרי"ם זצלה"ה "אשר קדשנו במצוותיו וציונו", וציונו, לשון חיבור וצוותא. שעל ידי קיום המצוות יש לנו כח להתחבר עם השי"ת, שכשמצוה אותנו בדבר הרי אנו שלוחים בדבר זה, וכח המשלח בשליח ודוק.

ולכן בזמן שישראל בשפלות וענוה, שאחוזים על ידי זה ומחוברים בשכינה. כדאיתא בסוטה (ה): "כי כה אמר רם ונשא, שוכן עד וקדוש שמו, מרום וקדוש אשכון, ואת דכא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים (ישעיה נז, טו). – רב הונא ורב חסדא, חד אמר אתי דכא, וחד אמר אני את דכא. ומסתברא כמאן דאמר אני את דכא, שהרי הקדוש ברוך הוא הניח כל הרים וגבעות, והשרה שכינתו על הר סיני, ולא גבה הר סיני", ע"כ. – ונמצא, שעל ידי זו המדה מחוברים ישראל יותר בחוזק בכוחו של המשלח החדור עמוק היטב במהות כוחו של שליח, ויכולים בזה להשפיע אך טוב לישראל.

"ואתה תצוה" אתה דייקא ולא אהרן, כדי להחדיר תחילה הענוה של משה

ואשר לפי זה יבואר שפיר "ואתה תצוה", דייקא אתה ולא אהרן הכהן, אף כי הוא האוהב שלום ורדוף שלום. אבל רמז כי תחילת השלום יסודו נעוץ בשפלות וענוה שלא יתגאו אחד על חברו, שאז ממילא יהיה שלום ביניהם כלשון קדשו. נמצא שכדי שתהיה אהבת ישראל וחיבור ביניהם להמשיך קדושת השכינה ואור הגנוז, מוכרח שיהיה תחילה שפלות גדול בישראל, שזה היסוד והבנין של האחדות. – ולכן נצטווה דוקא משה על זה הדבר, להמשיך האחדות והאהבה בין בני ישראל, מחמת היותו "עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה" (במדבר יב, ג), ויש בכוחו להשפיע הענוה והשפלות כדי שיבוא השלום על ידיהם.

שהרי על ידי זה שמשה רבינו ע"ה מצוה להם, נעשים הם שלוחים של המצוה שלו, ונעשה כל אחד ואחד שליח של משה רעיא מהימנא. – ובמילא יכול כל אחד לקבל אלו המעלות של משה רבינו, באשר כח המשלח בשליח כמבואר. ועיקר המעלה שלו שהיה עניו מאוד מכל האדם, ולכן היה "איש אלקים", וניצוץ הקדוש של משה נכנס בכל איש מישראל, על ידי שהם שלוחיו ששלוחו של אדם כמותו (קידושין מא:). ובגמרא שבועות (שבועות מז:): "דבי רבי ישמעאל תנא, עבד מלך כמלך". – נמצא שכח השפלות של מרע"ה ושאר כוחותיו המופלאים חדורים בכל אחד מישראל עד סוף כל הדורות. וכן יש בנו גם כח השי"ת בעצמו, שניצוץ אלקי מעצמותו ית' מושרש מאור אין סוף ב"ה לתוככי כל נשמה מישראל. שהרי ציונו במצוותיו, שאנו שלוחים ומצווים בדבר זה שצינו הבורא בכל עת ורגע לעשות רצונו ושליחותו מאתנו בכל עת. ועיין חידושי הרי"ם פרשת תצוה.

ואשר השתמש הכתוב בלשון "ואתה", ולא אמר מיד "צו את בני ישראל" כקושיא שפתחנו בה. – נראה שבא ללמד "ואתה", את מה שאתה, את זה גופא "תצוה את בני ישראל", והיינו "ואתה תצוה" את מהותך תצוה. בהיות אתה עניו מאוד מכל האדם, תשפיע בהם בישראל זו המידה מידת "אתה", מה שאתה בעצמך זה גופא "תצוה את בני ישראל" תתחבר בהם בבני ישראל, שיהפכו הם כמו אתה, בענוה ושפלות רוח, שזה יביאם לשלום ואחדות בצוותא חדא.

ולפיכך צוה הכתוב "ויקחו אליך" דייקא למשה, כדי שיחדיר בהם שפלות וענוה, ובמילא יוכלו בכוח שפלותו של משה, להמשיך במנורה את האור הגנוז. כמשנ"ת שעל ידי האחדות ממשיכים כל הגנוזות, כן לענין אור הגנוז, שעל ידי השפלות שיכניס בהם משה, יוכלו להמשיך אור הגנוז שבמנורה הטהורה.

מידת הענוה נלמדת ממשה שהיה מלך ראש כל העם ובחדא מחתא עניו מכל אדם

וביתר עמקות נראה טעם "ואתה תצוה", שילמדו ישראל ממך ישירות ונכונות צורת הענוה הראויה, ויעשוה כמו "אתה" ממש, שתחדיר בהם ענוה נכונה בצורה הראויה.

דהנה בזאת למדין אנו הענוה ממשה יותר מן אהרן, אף שהיה גם הוא בשפלות גדול ושברון לב תמיד, אוהב שלום ורודף שלום מתוך שפלות מאוד כאשר הארכנו במקומות אחרים בזה. – מכל מקום הלא משה היה מנהיג את ישראל, ודינו כמלך על העם. ובזה הראה עיקר דרכה של ענוה השלמה, שאין בה שום סתירה עם היותו מלך ומנהיג

כל ישראל. שיכול להיות מצד אחד המלך והמנהיג ראש כל העם, ומצד שני העניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה.

וגם מצינו בו במשה רבינו, שבעת הצורך היה יודע ומראה גדולתו וכוחו, ואף השתמש בזה בעת הצורך. כמו שמצינו בעת מחלוקתו של קרח, שלא רק שלא המליץ טוב עליהם כדרכו בכל עת אפילו בחטאים הגדולים ובחטא העגל. אלא ביקש והתפלל מהקב"ה שלא ישעה למנחתם. – והיינו משום שידע שאם יצליחו קרח ועדתו לחלוק עליו, תבטל מנהיגותו, ולא יוכל להשפיע יותר כוחו בישראל, ולכן הי' מוכרח להילחם כנגדם. מה שאין כן בחטאי בני ישראל, המליץ עליהם, שידע שבפנימיות לבבם טובים הם, וסופם שיעשו תשובה מאהבה ויכירו חטאם ויחזרו בהם ודו"ק.

וזה לשון ספר מנורת המאור (פרק ד בענין ענוה עמוד קעג): "גדולה ענוה שבה נשתבח משה רבינו ע"ה. שנאמר והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה. ומה תלמוד מכל האדם, אלא עניו ואינו מתגאה במידה מן המידות שבני אדם רגילין להתגאות בהן, כגון מלכות וחכמה ונבואה. ואף על פי שהיה בו כל מדה טובה שבעולם, לא גבה לבו בהן ולא באחת מהן. כשהיה במצרים, אף על פי שהיה כבן בתו של מלך פרעה, היה מצטער עם ישראל והיה נושא עמהן במשאן. אף כשהיה בגדולת שמים לא הניח ענותנותו וכו'. ואפילו בשעת מחלוקת לא הניח ענותנותו, שנאמר ויקם משה וילך אל דתן ואבירם וגו', ולא נתגאה לאמר ומה הם חולקים על הקב"ה ואני כמלך ואלך אחריהן, אלא בכל ענייניו היה עניו. וכן אתה מוצא כשנבאו אלדד ומידד, מה יהושע אומר לו, אדוני משה כלאם, ומה אמר לו, המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים, ואפי' העבדים והשפחות יהיו נביאים, ואתה מבקש שלא יהיה נביא אלא אני. אני הוא שבקשתי שבעים הזקנים האלה, שנאמר לא אוכל לבדי שאת אתכם, הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וגו'. ולא עוד אלא מתחלה הייתי בורח מן השררה, שנאמר שלח נא ביד תשלח. – ובא וראה כמה גדולתו של משה רבינו ע"ה, רבן של כל הנביאים. הכה הקב"ה את המצריים על ידו עשר מכות, והוציא את בני ישראל ממצרים, וקרע הקב"ה את ים סוף בשליחותו, וטובעו בו פרעה וכל חילו, והלך הוא ובני ישראל עמו בתוך הים ביבשה, ונגש אל הערפל אשר שם האלהים, ודבר הקב"ה עמו פנים אל פנים עד אשר קרן עור פניו מזיו השכינה, וישב בהר ארבעים יום וארבעים לילה, לחם לא אכל ומים לא שתה, וקבל התורה מסיני, והוא המוציא והמביא את ישראל, והעיד הקב"ה עליו ואמק, בכל ביתי נאמן הוא, ועליו נאמר ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרנהו, ואפילו הכי היה שפל וענו. ומפני ענותנותו לא נסתכל בזיו השכינה כשנגלה עליו הקב"ה בסנה וכו', ע"כ.

ללמדך צורתה הנכונה של הענוה, שאין דרכה כאשר טועים הרבה בזה, שהענוה צריכה להוליד הסתייגות מן העשייה, ולגרום לרפיון חלילה. ושכדי לעשות ולפעול ולהנהיג צריך לרומם לבו בגבהות והתנשאות מעט.

אך זו טעות גדולה, כי אין מהות הענוה שלא יכיר העניו ערכו וכוחו, או שימעטנו ויכניס עצמו לחידלון. והארכנו בזה בשיעורי עשיית דהאי שתא, בביאור מהות הענוה הנלמדת ממשה, שעם כל הענוה שלו היה מנהיג את ישראל בכל עוז.

ונפשי כעפר לכל תהיה – ואחרי מצוותיך תרדוף נפשי

ואדרבה שלמות ענוה של אמת, מולידה באדם רצון וחפץ מאוד לעשות עוד ועוד, שאם רואה עצמו והשגותיו רחוקים עדיין ממה שיכול להגיע, זה מעודדו להשתוקק לעשות יותר ויותר. ומצמיח בו כוחות מחודשים ורעננים לעשות תמיד חובתו המוטלת עליו, כחייל הנאמן לעבודת מלכו.

וכענין שפירש זקני הק' זצללה"ה בדברי בינה (פרשת משפטים קנא:) וזל"ק: "וכאשר זוכה האדם לבחינת מזבח אדמה, שהוא בחינת כח השפלות האמת, אז השפע התמידי הוא על ידו. וזה רמוז בבחינת 'מזבח אדמה', כי האדמה הוא השפל מכל הנבראים. ועבודתו הוא לבוא לזה בחינת אדמה, שהוא השפלות וההכנעה אמיתית. ובזה נזכה באמת לבחינת צמיחה וגידול, כמו האדמה, שהוא מצמחת ומגדלת כל הברואים שבעולם וכו'".

"וזה שאנו אומרים בסיום התפלה, 'ונפשי כעפר לכל תהיה', היינו שנזכה לבחינת השפלות האמת, שהוא בחינת עפר – ועל ידי זה נזכה לכח הצמיחה והגידול, 'ואחרי מצוותיך תרדוף נפשי', להחיות כל הנבראים והנמצאים שבעולם" עכ"ל"ק.

כלומר, שבחינת השפלות של אמת נמשלת למידת העפר, שעם היותו הנמוך מכל הנבראים, הרי הוא מצמיח ומגדל את כל הנבראים. וזו היא שפלות נכונה המצמחת ומגדלת, שמרגיש רדיפה אחריה "ואחרי מצוותיך תרדוף נפשי". ולא שפלות המביאה לחידלון ואפס מעשה, שזו עצבות היא ולא שפלות.

על דרך שהביא כ"ק אאמו"ר זצוקללה"ה זי"ע, וזל"ק (חלקת יהושע פרשת נשא): "שמעתי מאמי מורתי הרבנית הצדקת זכרונה לברכה, שמרגלא בפומא עפ"י הבקשה בתפילה: 'והסר שטן מלפנינו ומאחרינו'. שקודם המצוה והתורה בא הייצר הרע להכניס בלב שפלות, שלא יעשה המצוה, ואחר עשית המצוה מכניס בו גיאות. וזה שאנו מבקשים: 'והסר שטן מלפנינו ומאחרינו', שאל ישלוט בנו קודם המצוה ואחר המצוה" עכל"ק, ועי"ע במ"ש בפרשת וירא (דף כה). ע"ש. (והובא בסידור בפירוש ברכת השכיבונו ע' תמב).

והרבה פעמים מעורר כ"ק אאמו"ר זצוקללה"ה בספרו חלקת יהושע, שצריך לפני המצוה להתגבר בהיפך ממה שמנסה הסט"א, ולהתלבש בגאות דקדושה, ולדעת ערך מעלתו ומעלת בני ישראל, שפועלים גדולות ונצורות בכל מעשי ידיהם, ובכל מקומות מושבותם והילוכם, גורמים תיקונים והשפעות טובות לעולם כמו שנתבאר במקו"א. ורק אחר המצוה צריך להיות בשפלות, ולחשוש שהיה יכול לקיים המצוה יותר בשלמות וכהוגן, ולעשות תשובה על זה.

והוא ענין חסידים הראשונים שבגמרא ברכות (לב): "חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת, ומתפללין שעה אחת, וחוזרין ושוהין שעה אחת". היינו, שעה אחת לפני התפילה, להתבונן בגדלות השי"ת וגדלות ישראל, ועל ידי זה יכלו להתפלל כראוי לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה. ושעה אחת לאחר התפילה, להתבונן בשפלות עצמו, ולהתבונן שלא התפללו כראוי, והיו צריכים להתפלל יותר טוב, ולהתאמץ יותר בכוונתם. – שעל ידי זה מתקנים התפילה למפרע, ומרוממים אותה באופן יותר נעלה. וכמו שכתב הרבי הק' מלובלין זצוקללה"ה, שהביא זקה"ק בתולדות אדם (פרשת ויגש): "פירוש הגמרא (עירובין יג.): יפשפש במעשיו וימשמש במעשיו. יפשפש במעשיו, היינו, סור מרע, שיפשפש במעשיו הרעים. וימשמש, היינו, שימשמש את מצותיו, אם המה נעשו בטוב" עכל"ק. וכן כתב במסילת ישרים (פרק ג) עי"ש.

והיינו, שיש ענוה שהיא פסולה, הבאה מעצת הייצר להניאו מעשיית המצוה ולימוד התורה וכו', בתואנות שווא שאינו ראוי לאותה איצטלא, ויש לו להתרחק מזו העבדות. – ואין זה נכון מאוד, כאשר מוכח הדבר מענוה של משה, שהיה כל העת מנהיג את העם, והוא המוציא והמביא לפניהם דבר ה', ומלמד את העם בכל עת. ועושה לפניהם האותות והמופתים ביד חזקה וזרוע נטויה. ולא היה בכל זה שום סתירה לשפלות לבו וענוותנותו.

העניו יודע מדרגותיו והשגותיו, אך תמיד מרגיש שמחויב ויכול הוא הרבה יותר מזה

וביאור תכונת הנפש בזה, שהיה משה מחשב תמיד, שכל אדם אחר אם היה השי"ת מדבר עמו ומקרבו כל כך, היה בודאי מתעלה הרבה יותר ממנו. ולכן לא הפריעה לענוה הכרת המעלה והמדרגה שהוא "איש אלקים", יותר משאר אנשים. כי פירש לעצמו, שהוצרך השי"ת לקרבו כל כך, כדי שלא ייפול חלילה לגמרי רחוק יותר מכל ישראל, לכן נצרך לקרבו יותר מכולם. ואילו היה לאחד מן העם אלו הכוחות והכישרונות שהשפיע לו השי"ת, היה בודאי מנצלם הרבה יותר ממנו.

עליונים למעלה ותחתונים למטה

ומהאי טעמא גם האדם המוצלח והגדול במעלה על חבריו, יכולה נפשו להיות בשפלות גדול כעפר, וללכת בשברון לב תמידי. לא על ידי שיתעלם ממעלותיו ומדרגותיו, וידמה לעצמו בשקר שאין בו מעלות כלל. – אלא שיכיר נאמנה, שאין כל זאת מעצמו, רק במתנת חנם מן השמים, שקיבל כישרונות וכוחות כאלו. וכל אדם אחר טוב יותר ממנו בביור, והא ראייה שהרי אם כל אחד אחר היה מקבל זה התפקיד והמעלה במקומו, היה מצליח ומתעלה באמת הרבה יותר ממנו ודו"ק.

והיינו פירושא "עליונים למטה ותחתונים למעלה", שאמרו בגמרא פסחים (ג.): "רב יוסף בריה דרבי יהושע בן לוי חלש, ואיתנגיד [גוע ופרחה רוחו], כי הדר אמר ליה אבוה: מאי חזית. אמר ליה: עולם הפוך ראיתי, עליונים למטה ותחתונים למעלה. אמר לו, בני עולם ברור ראית". פירש רש"י: "עליונים למטה, אותן שהיו כאן חשובים ראיתי קלים", ע"כ.

וכבר דקדקתי כמה פעמים, שבודאי אין כוונת הגמרא ל"עליונים" המדומים שלמטה, שאין בהם חשיבות של אמת, כבעלי הגאווה והמשרה. אלא לאותם שכאן למטה הינם "עליונים" מצד האמת, ומוצלחים במעלותיהם והשגותיהם יותר מן האחרים, ובדין חשיבי כאן עליונים. ועם כל זה, שם למעלה הם "תחתונים".

כי אין אבן הבוחן למעלה, לפי כמות מידת הצלחתו והשגותיו של האדם, כי אם בעיקר לפי השקעתו וכוחותיו ועבודת פרך שמייגע ומשבר עצמו בעבודת השי"ת. – ובזה גילו לו למעלה, שהרבה אנשים שמצד התוצאה וההישגים הינם כאן "תחתונים", שלא הגיעו רחוק. אבל שם הם העליונים, כי בעבודת יגיעם הרבו יותר מחבריהם שבכישרונותיהם הברוכים השקיעו פחות עבודה ויגיעה.

ה

השפעת אור הגנוז הבא מכח הענוה והאחדות

הוא שהכתוב אומר: "ואתה תצוה את בני ישראל", אתה במהות שלך תצוה להם הענוה והשפלות, ועל ידי זה "תצוה" אותם בצוותא ובחיבור יחדיו, כאיש אחד בלב אחד.

וזו היא ההקדמה לפרשה של מנורה, כדי שיוכל אחר כך אהרן הכהן על ידי זו הענוה והאחדות שבישראל, להמשיך מאור הגנוז להזריח אור ה' בלב כל ישראל, להעלות נר נשמות ישראל תמיד.

והיינו כמבואר, שרק בענוה נכונה וראויה כמו שלמדנו ממשה עבד ה', אפשר להמשיך מכוחה האוצרות הגנוזים. כי זו הענוה מולידה ומצמיחה כוחות רעננים והשתוקקות מתחדשת כל העת להוסיף ולהתעלות. שהעניו לעולם אינו מרגיש שבע בנפשו, כמי שהשלים תפקידו, אלא מחפש להשלים ולהתעלות יותר באיכות ובכמות. ולכן רק מכח זו הענוה הנלמדת מ"אתה", אפשר להמשיך ולהצמיח בלב כל אורות הללו, וכל השפעת המנורה.

ואף תוצאת האחדות התלויה בענוה ובשפלות, לא תבוא כי אם בענוה הנכונה והראויה. כי הרי הענוה שאינה נכונה מטבעה סוגרת את האדם ומעציבתו, ומקשה יותר החיבור שבין איש לרעהו. ואדרבה דייקא ענוה הנכונה והישרה מולידה באדם שמחה טבעית של אמת, והשתוקקות להגדיל אהבת ישראל יותר, שמתוך שאינו מתגאה יכול לקרב את רעיו וידידיו ושלא ירגיש עצמו במעלה יתרה מחברו, ובזה תתרבה אהבת רעים בישראל. שעל ידה נפתחים כל הגנוזות והנסתרות, וממשכת אור הגנוז לישראל כמבואר.

מעלת אור הגנוז לרפא כל החולאים ברוחניות ובגשמיות

ובמידה זו של הענוה, יש בכוח אור הגנוז לרפא ולתקן כל מומי ופגמי האדם, אף הפנימיים שבנפשו והעיקשים ביותר. כי בכוח אור הגנוז לחדור פנימה עמוק היטב, ולהכריח כל מריע. – כמו שאמרו בגמרא נדרים (ח:): "מאי דכתיב (מלאכי ג, כ) 'וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא'. אמר אביי, שמע מינה חרגא דיומא מסי [אבק הנראה בחמה כשהיא נכנסת דרך חלון קרוי חירגא. ר"ן]. ופליגא דרבי שמעון בן לקיש, דאמר אין גיהנם לעולם הבא, אלא הקדוש ברוך הוא מוציא חמה מנרתיקה, צדיקים מתרפאין בה ורשעים נידונין בה. שנאמר וזרחה לכם יראי שמי שמש וגו'. ולא עוד אלא שמתעדנין בה, שנאמר (שם) 'ויצאתם ופשתם כעגלי מרבק'. והרשעים נידונין בה, שנאמר (שם יט) הנה יום בא בווער כתנור וגו'", ע"כ.

והיינו, שלעתיד לבוא כשיתבער הרע מן העולם, יתבטל החשש מן הרשעים, ושוב יתגלה האור הגנוז בכל הדרו בעולם. כמו שנאמר בו (ישעיה ל, כו): "והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים, ביום חבש ה' את שבר עמו ומחץ מכתו ירפא". – יש בכח זה האור להעלות ארוכה ומרפא לכל סוגי המומים וכל הכאבים והעגמת נפש של ישראל ברוחניות ובגשמיות, ובאותו אור נערב "חבש ה' את שבר עמו ומחץ מכתו ירפא".

גם בתוככי כל איש מישראל גנוז אור הגנוז

ובאמת אף בתוך בני ישראל נגנוז "אור הגנוז", שגם עצם ערך בני ישראל גנוז הוא כאוצר, וכמו שכתב זקני זצלה"ה בתולדות אדם קדישא כמה פעמים, וזל"ק בריש פרשת עקב: "שהנקודה הפנימית שיש בכל אחד ואחד מישראל, הוא יקר מאד מאד, כמאמר חז"ל (סנהדרין מג.): אף על פי שחטא ישראל הוא. והנכבדות הזאת הוא, מפני ששרשם נחצב מסגולת ואוצר מלכו של עולם, כאמור בתורתנו הקדושה (שמות יט ה): "והייתם לי סגולה מכל העמים". ואין

שום מלאך ושרף יודעים מהות ערכם ואהבתם בעיני המקום, מחמת שהמחצב שלהם מאוצר מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. אולם לצדיקי הדור, הקדוש ברוך הוא מגלה להם את אהבתו שיש לכל אחד ואחד מישראל, בכדי שיעוררו עליהם רחמים בעת הצורך. וכמו שאנו מברכים בכל יום: הבוחר בעמו ישראל באהבה" עכלה"ק.

וכאשר מלך המשיח יודע ערך גניזת בני ישראל באמת, שלו נתגלה דבר זה, יאיר לעתיד לבוא כל גנוזות ישראל. ולפי דרכו של הנועם אלימלך זי"א שהבאנו, שהאור הגנוז מוכן להתגלות בכל עת, נמצא שגם בתוככי בני ישראל גנוז הוא אור זה, וצריך זכות לגלותו ולהעלותו ולהשתמש בו בפועל. והצדיקים שהיו רואים נסתרות למרחוק בודאי הי' על ידי שנתגלה להם זה האור הגנוז, והזריח בהם השי"ת את נקודת משיח שבתוך כל איש מישראל, שגילה בהם האור הגנוז בקרבם. כמו שאמר הרבי הק' מלובלין זצללה"ה, שבכל איש מישראל יש נקודת משיח. וזה כוחו של משיח לגלם ולפענח גנוזות בני ישראל ודו"ק.

ולעתיד יהיה זה כוח אורו של משיח, שיגלה זה האור בעולם, על ידי השפלות והענוה שיחדיר בישראל בשלמות, ויעשה שלום בישראל באהבה ואחווה גדולה, "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם" (מלאכי ג, כד).

שאת זה הכח השריש משה רבינו ע"ה בישראל, על ידי שהשפיע עליהם שפעת מדת השפלות הראויה והנכונה, להמשיך על ידה את אור הגנוז במנורה הטהורה. שפלות כזו שנתבאר שבכוחה לעורר שאיפה ליותר קיום תומ"צ ביותר חשק ומאמץ. שעל ידי האחדות הנולדת משפלות שכזו אפשר להמשיך אור המנורה שתאיר באור הגנוז. ועל ידי זה יאירו ויבהיקו סגולות גנוזות בני ישראל, כאשר נתבאר שזהו מאורו של מלך המשיח שהוא אור המרפא ומתקן כל הלכלוך והזוהמא, שנשאר בשאריות מגלות מצרים. ויאיר בהם כוחות מופלאים וסגולים הגנוזים בעמקי נשמותיהם כמשנ"ת בעזה"י"ת.

על ידי ביטול נאמן לצדיקים אפשר לזכות לגלות אור הגנוז בגנוי נשמתו

וזה האור הגנוז בסגולת בני ישראל בכוחו להאיר גם על ידי הביטול לצדיקים, שעל ידי שמתבטלים בשפלות וענוה יכולים הצדיקים להגביהם ולרומם ברגעא חדא ובשעה אחת. כמו שכתב זקני הק' בתולדות אדם (פרשת מצורע) וזל"ק: "הנה בדורות שלפנינו כאשר באו אנשים להצדיק לעורר לבם בדרכי ה', לא היו צריכים הצדיקים להאריך עמהם בדברי תורה לעורר אותם, כי תיכף ומיד בדברם עמהם דיבורים אחדים, נתעוררו ורוח נכון נתחדש בקרבם. ואפילו משיחת חולין שלהם לקחו לקח טוב, כמאמר חז"ל במדרש שוחר טוב (משלי א) ששקולה שיחת חולין של תלמידי חכמים כנגד כל התורה. וכמו ששמעתי מספרים מרבי אלימלך זצ"ל, שהיה עוסק בין מנחה למעריב בסיפורי מעשיות בדברים פשוטים, וכל אחד ואחד שהיה אז בעת שדיבר דבריו, לקחו לעצמו מוסר, והתעוררו על ידי סיפוריו. וכעת אנו רואים שאנו מדברים על ליבם הרבה דברי תורה בדרכי ה', ואינם פועלים כל כך".

"והתירוץ הוא פשוט: כי אז, קודם שבאו אל הצדיק, היו מלאים תורה. נוסף לזה, היו מביאים נגעי לבבם אל הצדיק, וביטלו את עצמם אליו, בלי שום גיאיות והתנשאות, לכן היה בנקל להושיעם. לא כן עתה, בעוונותינו הרבים, כי יבואו אל הצדיק בלי שום תורה, רק בגיאיות והתנשאות, והאיך נוכל להושיען" עכל"ק.

הורי שבכח השפלות והביטול של ישראל לצדיקים יש להם האפשרות להאיר להם מאור הגנוז ולתקן כל נגעי לבבם, ולהריק להם שפע טוב ברוחניות ובגשמיות. – וזה היה כוחו של הנועם אלימלך, שכשהיה מדבר עימהם בין מנחה למעריב, היה חודר לנקודת "אור הגנוז" שבכל אחד מישראל. שעל ידי שהיו בשפלות והכנעה, מצאו כל אחד תרופת נפשו, באותם הדברים שהיו מכוונים כנגד כל אחד ואחד לפי נפשו ועניינו. וזה הכח שייך רק כשהדיבורים של הצדיק נובעים מהתגלות אור הגנוז, ובכח תורה לשמה שגנוזים בה "דברים הרבה" (אבות פ"ו מ"א).

1

עבודת אבורה"ק לדורות עולם שיוכלו בנקל להגיע למידת שפלות הראויה

והנה יש לדון לפי המורם, שצריך האדם להגיע לבחינת השפלות של משה רבינו ע"ה, ואתה תצוה את בני ישראל את מהותך ובחינת הענוה שלך. ולכאורה זה קשה מאוד לומר לכל איש מישראל שיצטרך להגיע למידתו של משה איש אלקים, וקשה מאוד לצוות כן לכל בני ישראל.

אולם באמת נראה בעומק הדברים, שזה גופא מונח בעומק ציווי "תצוה את בני ישראל", שתחדיר אתה בהם אף את עצם הכח להתמודד ולהגיע לזו המדריגה. שכל מעשיהם של אבותינו ורבותינו מאז ומעולם עבור דורות הבאים אחריהם, ואחר שעשה משה עבודת הענוה הנפלאה, סלל הדרך לדורות עולם שיוכל כל איש מישראל להגיע לזו המדרגה בנקל יותר.

נגיעה במעשי האבות מכח העבודה שעבדו הם בשביל דורות הבאים

ואמרו חז"ל (תנא דבי אליהו רבה פרק כה): "לפיכך הייתי אומר, שכל אחד ואחד מישראל חייב לומר, מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב. שלא קנו האבות העוה"ז והעוה"ב וימות בן דוד, אלא בשביל מעשיהם הטובים ות"ת וכו'".

ומתקשים בזה בספרים איך שייך לדמות עצמנו למעשי אבותה"ק, ומי יוכל לומר שיגיעו מעשיו למעשי אברהם ויצחק ויעקב. – ואף לפי הפירוש הידוע מספרי קודש, "יגיעו" מלשון נגיעה, אכתי תמוה אף בנגיעה קטנה זו, איך אפשר לומר לנו להגיע לבחינת נגיעה באבות הקדושים, אף לא בזעיר אנפין.

ברם מבואר הדבר בתורת זקני צללה"ה בדברי בינה, שהכוונה שהאבות הקדושים סללו הדרך וחצבו מנהרות בתוך ההרים, שמעתה במאמץ קטן אפשר להגיע אל המכוון. וזל"ק (פרשת שמיני, הובא בסידור חלק"י חול, עמו' רמו ד"ה ה' אלקי אברהם וכו'); "איתא (תדא"ר כה) 'חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אברהם יצחק ויעקב'. והענין באמירה היא, אם באמת מקבל האדם על עצמו ללכת בדרכי אבותינו הקדושים. איתא (דה"י א כט, יח. תפילת ובא לציון וכו') 'ה' אלקי אברהם יצחק וישראל אבותינו שמרה זאת לעולם ליצר מחשבות לבב עמך', שבאמת האבות הקדושים היו כלליות כל נשמות ישראל, נמצא מה שפעלו הם הוא גם כן עבור כלליות ישראל, וכל אחד ואחד יש לו חלק במעשי האבות. ואם האדם מקבל עליו אפילו במחשבה, השי"ת מצרפה למעשה, אם באמת רצונו הוא להגיע למעשה האבות הקדושים וכו' עכ"ל"ק עי"ש.

נמצא שאחר שסללו הם הדרך, כל מה שפעלו הם הוא עבור כלליות ישראל, ושפיר שייך "נגיעה" במעשיהם, שהרי על כך גופא עבדו במעשיהם בעיקר, שיהיו הדורות אחריהם יכולים גם בנגיעה בעלמא, ואפילו במחשבה, להגיע למעשה האבות הקדושים ומשה רבינו ע"ה.

כל אחד מישראל בן ישיר לאבות הקדושים ולמשה רעיא מהימנא

וכבר דייקנו כמה פעמים בלשון המשנה בריש הפועלים, שכל איש מישראל בן ישיר לאבות הקדושים, דתנן התם (בבא מציעא פג.): "בני, אפילו אם אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן, שהן בני אברהם יצחק ויעקב". לא אמר "זרע" אברהם יצחק ויעקב, אלא "בני", שהם ממש בנים לאבות הקדושים. והנה לבנים הרבה יותר בנקל להידמות לאבותיהם הקדושים.

ומשה רבינו עליו השלום שהיה רבן של ישראל, גם כן נחשב "אב", שהמלמד תורה לעמו ישראל אמרו בו חכמינו ז"ל (סנהדרין יט): "אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו". וממשה יליף לה התם: "שנאמר (במדבר ג, א) 'ואלה תולדות אהרן ומשה' וכתוב (שם ב) 'ואלה שמות בני אהרן', לומר לך אהרן ילד ומשה לימד לפיכך נקראו על שמו". – ואם כן בני ישראל נחשבים בנים למשה רבינו רבן של ישראל, וכולם נקראים "עמך" (לב, ז).

וכדאיתא בתנחומא (פרשת שופטים סימן ד) שזה אחד משלשה דברים שמסר משה נפשו עליהם ונקראים על שמו, נתן נפשו על ישראל ונקראו על שמו עי"ש. והיינו שמסר נפשו וכל אשר לו רק בשביל ישראל, ולכן נקראו על שמו, עם משה, כבניו ממש וכוחו נטוע בהם שיוכל כל אחד להגיע לבחינת שפלות זו. – ועד בחינת של "עניו מאד מכל האדם" ממש כמו שנתבאר. ועתה מצאתי מקור נאמן בדבר זה, באיגרת הרמב"ן על מידת הענוה (בתוה"ד), וזה"ל: "על כן אפרש לך איך תתנהג במדת הענוה ללכת בה תמיד. כל דבריך יהיו בנחת וכו'. וכל אדם יהיה גדול ממך בעיניך, ואם חכם או עשיר הוא, עליך לכבדו. ואם רש הוא, ואתה עשיר או חכם ממנו, חשוב בלבך כי אתה חייב ממנו. והוא זכאי ממך, שאם הוא חוטא הוא שוגג ואתה מזיד" עכ"ל. הרי להדיא ששייך שפלות וענוה בפני כל האדם ממש.

ולכן שייך ציווי לבני ישראל שיהיו כמשה רבינו, שהוא מחובר בצוותא חדא עם כל איש מישראל. וראיה ברורה ליסוד דברינו בזה יש להביא מהלכה מפורשת ברמב"ם פ"ה מהלכות תשובה (הל' ב) בזה"ל: "כל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבינו" עכ"ל. – הרי להדיא פוסק הרמב"ם שכל אדם ראוי לו להיות צדיק "כמשה", ואם כן לכל הפחות שנגיע לבחינת שפלותו וענוותנותו של משה שהחדיר בישראל מהותו זו כמו שנתבאר בעזה"י בארוכה.

בכל איש מישראל יש ניצוץ מאבות הקדושים ומשה רבינו ע"ה

אכן יתרה מזו מבואר בחז"ל (ב"ר נו, ז – ילקוט שמואל א רמז צז): "אין דור שאין בו כאברהם, ואין דור שאין בו כיצחק, ואין דור שאין בו כיעקב, ואין דור שאין בו כמשה וכו'" עי"ש. ומבואר בספרים הקדושים [עי' בספה"ק דברי העם, וחידושי הרי"ם ריש פרשת תצוה באריכות], שבכל איש מישראל ישנה נקודת ניצוץ מנשמת אברהם יצחק ויעקב, ומנשמת משה רבינו ע"ה.

ומרומז בגמרא (שבת קא:): "משה שפיר קאמרת", ופירש רש"י: "כלומר, רבינו בדורו כמשה בדורו" עכ"ל. שכל תלמיד חכם נקרא בשם "משה", ויש בו בחינת משה כידוע. [ועי' חלקת יהושע מאמרים מאמר ראשון דף ג].

וכן כתב בתניא קדישא (אגרת הקודש שלהי פרק כז) וזל"ק (בתוה"ד): "והארה זו היא בהעלם והסתר גדול, כמו שמש המאיר לכוכבים מתחת לארץ. כדאיתא בתיקונים על משה רבינו ע"ה, שאחר פטירתו מתפשטת הארתו בכל דרא ודרא לששים רבוא נשמות, כמו שמש המאיר מתחת לארץ לששים רבוא כוכבים" עכ"ל"ק.

וז"ל התיקונים (דף קיד:): "ואתפשטותיה דמשה בכל דרא ודרא, ובכל צדיק וצדיק וכו'. אמר ליה רבי יהודה, אתפשטותא דיליה בבני נשא אית ליה שעורא, אמר ליה אין עד שתין רבוא. ורזא דמלה (קהלת א, ד) 'דור הולך ודור בא', ואוקמוהו קדמאין דלית דור פחות מששים רבוא. ובגין דא אתמר ביה, אשה אחת ילדה במצרים ששים רבוא בכרס אחד, ומנו דא משה דאיהו שקול כששים רבוא מישראל וכו'" עכ"ל"ק.

ונמצא אם כן שיש בנו ניצוץ קודש בתוכנו מהאבות הקדושים ומשה רבינו, ועלינו לפתח ולגדל אותו, ואין אנו נחשבים כמו "זר" בענין עבודתם ומידתם, כאשר בתוכנו עצמנו זורח ניצוץ מעצם נשמתם.

ואשר לפי זה ארוחנא בדרך נוסף ישוב מאמר התנא דבי אליהו הנ"ל, ש"חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי", שהרי זו הנגיעה במעשי אבותינו ורבותינו הקדושים נטועה כבר בתוככי נשמתנו, ואין אנו צריכים לייצרה, רק לעוררה ולהאירה. שלפי הנתבאר נקודת משה שבכל אחד, ונקודת ניצוץ אבוה"ק עוזר ומסייע לכל איש מישראל אם רק רוצה להידמות אליהם, ולגעת לכל הפחות נגיעה קטנה בזעיר אנפין בבחינת מדרגתם.

ונמצאים הם האבות הקדושים בכל דור ודור, לעזור ולסייע לבית ישראל, ושפיר שייך ציווי זה של "ואתה תצוה את בני ישראל" כמו שנתבאר את מהותך וטבעי נפשך ואופייה, שמחפשת כל העת להקטין עצמה ושלא להתבלט ולהתגדל בהרגשת התשנאות חלילה. – ושתהיה זו השפלות כדוגמת משה האמורה, לא חס ושלוש שפלות ועניות פסולה, שמצד הסטרא אחרא, המולידה עצבות וייאוש. אלא בהיפך ענוה דקדושה הממלאת את האדם שמחה של מצוה ורצון והשתוקקות לקיים באמת רצון השי"ת ורצון עבדיו הצדיקים כמו שנתבאר בעזה"י"ת.

ויהי רצון שנזכה להתגלות אור הגנוז בקרבנו בשפלות וענוה של אמת, על ידי משיח צדקנו שיאיר כל העולם באור אין סוף ברוך הוא, ומלאה הארץ דעה את ה' בביאת גואל צדק במהרה דידן אמן.

לקבלת הגליון מידי שבוע למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com